

Mgr. Eliška Wellech

Vyznejte se v dědickém řízení

Vybrané
kapitoly
z nového
občanského
zákoníku

Mgr. Eliška Wellech

Vyznejte se v dědickém řízení

Vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku

**BizBooks
Brno
2014**

Vyznejte se v dědickém řízení

Mgr. Eliška Wellech

Obálka: Petr Holub

Sazba: Martina Mojzesová

Odpočívající redaktorka: Martina Skovajsová

Technický redaktor: Jiří Matoušek

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-265-0218-0

Vydalo nakladatelství BizBooks v Brně roku 2014 ve společnosti Albatros Media a. s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 18471.

© Albatros Media a. s. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA a.s.

Obsah

Předmluva	5
Kdo je kdo	7
Být, či nebýt dědicem	9
Zřeknutí se dědického práva	9
Odmítnutí dědictví	11
Vzdání se dědictví	12
Dědická nezpůsobilost	13
Vydědění	15
Zcizení dědictví	17
Pořízení pro případ smrti	19
Závěť	20
Dědická smlouva	36
Odkaz	40
Kdo nahradí dědice	50
Dědění ze zákona	52
Dědická posloupnost	52
Práva a ochrana nepominutelného dědice	55
Dědické podíly a jejich výpočet	56
Více dluhů než majetku, kdo to bude platit?	59
O autorce	63

Předmluva

V životě každého z nás dojde dříve či později k situaci, kdy se musíme vypořádat s úmrtím někoho blízkého. Tato smutná událost s sebou přináší i právní následky. Ty se nový občanský zákoník snaží poměrně podrobně upravit tak, aby se během nesnadného období projevilo co nejméně starostí a problémů s pozůstalostí.

Máme tu nově mnohem více možností, jak můžeme upravit své záležitosti pro případ smrti. Novinkou je i snaha chránit přání a vůli zesnulého a nadřadit je zájmům pozůstalých, což mohl být v minulosti problém. Nová úprava se snaží předvídat, jak bude vykládáno přání zemřelého po jeho smrti, kdy již není možné jeho vůli zjistit. Pomoci v tomto nelehkém úkolu má i jednodušší a návodnější úprava dědického práva. Nový občanský zákoník je v části týkající se dědictví sice rozsáhlejší, ale srozumitelnější. Pamatuje na situace, kdy si budeme chtít uspořádat své věci již před smrtí, ale i na ty, které by se v budoucnu mohly jevit jako sporné.

Kdo je kdo

Než se podíváme na to, co přináší nová úprava dědického práva, je nutné si vysvětlit základní pojmy, se kterými se budeme setkávat. V této souvislosti si odpovíme na následující otázky: Kdo může uspořádat své věci pro případ smrti? Kdo bude dědicem? Kdo další může získat z majetku zemřelého nějakou část? A co je to vůbec pozůstalost?

Zůstavitel je osoba – člověk, po jehož smrti se jeho majetek stává předmětem dědického řízení. Zůstavitelem může být vždy jen fyzická osoba. Právníká osoba, tzn. například obchodní společnost, nemůže být zůstavitelem, protože není člověkem. Právníká osoba nemůže zemřít, ale pouze zaniknout.

Pozůstalost je veškeré jmění zůstavitele, které může přejít na další osobu. Je to soubor majetku a pohledávek, které měl zemřelý v okamžiku své smrti.

Dědictví je to, co zůstavitelovi dědicové skutečně získají ve chvíli, kdy proběhne celé dědické řízení. Nemusí to být všechn majetek, který zůstavitel v době smrti vlastnil. V mezičase již mohla část věcí zaniknout, nebo se jednalo o něco, na co měl nárok jen zemřelý sám, například jablka ve sklepeš shnila, strom na zahradě vyvrátil vítr a podobně.

Dědic a odkazovník. V zákoně existují dvě skupiny lidí, kteří mohou po zemřelém něco získat – dědicové a odkazovníci. Dědic je osoba, na kterou má po smrti zůstavitele přejít buď celá pozůstalost, nebo alespoň její část. Dědicem může být fyzická osoba, právnická osoba, případně i stát. Dědic může dědit na základě dědické smlouvy, ze závěti, ze zákona, případně kombinací všech těchto způsobů.

Odkazovník je osoba, které zemřelý odkázal jednu nebo několik věcí, ale která jinak nemá práva a povinnosti dědice. Odkazovník tedy není dědic.

Příklad

Paní Malá vlastnila byt, malé auto a měla také nějaké dluhy. Pro případ, že by zemřela, zřídila odkaz, kterým odkázala své auto kamarádce, která jí posledních několik let pomáhala s úklidem a nákupy. Když po nějaké době paní Malá zemřela, všechny její majetek i dluhy zdědily její děti jako dědici ze zákona. Jen auto připadlo kamarádce.

Nepominutelný dědic je dítě zůstavitele, které má z pozůstalosti nárok na svůj povinný díl. Pokud nemůže tento dědic dědit sám, dědí místo něj povinný díl jeho potomci.

Být, či nebýt dědicem

Na první pohled se může zdát, že každý se může stát dědicem. To ale není tak úplně pravda. Existuje pět různých možností, jak se člověk dědicem nestane. První tři závisejí na tom, jestli člověk dědicem chce být. Zbývající dvě připadají na případy, kdy se budoucí dědic nechová k zůstaviteli, jeho rodině nebo později k ostatním dědicům, jak by měl, nebo pokud jsou pro jeho vyloučení z dědictví splněny jiné podmínky uvedené v zákoně. Speciálním případem je možnost dědice, aby smlouvou převedl svá dědická práva na někoho jiného, takzvané zcizení dědictví.

Zřeknutí se dědického práva

Příklad

Paní Klásková má tři děti. Jedno z těchto dětí žije v zahraničí a do rodné země se vracet nehodlá. Nemá ani zájem, aby po své matce v případě její smrti něco zdědilo. Sepíše tedy se svou matkou smlouvu, kterou se zřekne svého dědického práva. Až paní Klásková zemře, dědit budou pouze zbylé dvě děti, které se svého dědického práva nezřekly.

První možností, jak se člověk dobrovolně nestane dědicem, je zřeknutí se dědického práva. To se děje ještě před smrtí zůstavitele, a to smlouvou. Tuto sepíše dědic se zůstavitelem a musí mít formu veřejné listiny. Nejčastěji ji dědic se zůstavitelem uzavřou u notáře. Do smlouvy se přesně uvede, jaké části dědictví se člověk zříká a také jestli se to bude týkat i jeho potomků.

Ve smlouvě musí být jednoznačně napsáno, že zřeknutí se dědictví neplatí pro potomky člověka, který se dědictví zříká. Nebude-li to tam jasně uvedeno, nebudou dědit ani jeho potomci.

Příklad

Pan Jedlička měl dva syny. Se svým synem Martinem sepsal smlouvu, kterou se Martin zřekl svého dědického práva jako celku. S druhým synem Karlem sepsal smlouvu, ve které se Karel zřekl pouze svého povinného dědického podílu. Když pan Jedlička zemřel, dědit měli podle dědické posloupnosti jeho synové. Martin na základě sepsané smlouvy nic nedědil, protože se svého dědického práva vzdal. Karel ale po svém otci dědil. Smlouvou se totiž nevzdal dědictví jako celku, ale jen svého podílu, takže nakonec dědil na základě dědické posloupnosti.

Rozhodneme-li se dědictví zříci, musíme se rozhodnout, jaké části dědictví se to bude týkat. Máme dvě možnosti. Můžeme se zříci dědického práva jako celku, nebo jen povinného dílu, na který má člověk nárok ze zákona. Zřekneme-li se dědického práva, není možné, abychom v dědickém řízení cokoli získali. Pokud se ale zřekneme jen povinného podílu, můžeme stále dědit, a to na základě dědické posloupnosti.

Příklad

Petr se zřekl svého dědického práva ve prospěch své sestřenice Aleny. Alena ovšem dědictví odmítla. Zřeknutí se dědictví tak přestalo platit a Petr se stal dědicem sám.

Ale ne vždy, když se zřekneme dědického práva, se nestaneme dědici. Pokud jsme se svého dědického práva zřekli proto, aby místo nás dědil někdo jiný, ale tento člověk se dědicem nestal, naše zřeknutí se neplatí.

Odmítnutí dědictví

Příklad

Aleš se měl stát dědicem po svém dědovi. Dědu ale neměl rád a rozhodl se, že po něm dědit nechce. Dědictví proto odmítl.

Dědic má právo po smrti zůstavitele dědictví odmítnout.

Důležité

Dědictví je možné odmítnout pouze jako celek. Nelze odmítnout jen jeho část, nebo stanovovat pro přijetí dědictví jakékoli podmínky.

Jedinou výjimkou, kdy nemusí dědic dědictví odmítnout jako celek, je odmítnutí dědictví nepominutelným dědicem. Tento dědic má ze zákona právo na povinný podíl z dědictví, který může přijmout, ale zároveň může odmítnout všechno ostatní, co by měl zdědit nad tento povinný díl.

Příklad

Františkovi přišlo vyrozumění od soudu, že má dědit po svém strýčkovi. Ve vyrozumění bylo uvedeno, že může dědictví odmítnout do jednoho měsíce od doručení tohoto vyrozumění. František přesně neví, co by měl vlastně zdědit, a rád by si všechno prohlédl předem. Bohužel má po nehodě zlomené obě nohy a nemá možnost se během toho jediného měsíce na případné dědictví zajet podívat. Požádá tedy soud, aby mu lhůtu prodloužil. Vzhledem k tomu, že se jedná o závažný důvod, soud Františkovi pravděpodobně vyhoví a lhůtu pro případné odmítnutí dědictví prodlouží.

Dědictví se odmítá výslovným prohlášením vůči soudu, ať už písemným, nebo ústním přímo před soudem. Lhůta pro odmítnutí dědictví je jeden měsíc ode dne, kdy dědice soud upozornil na to, že má právo dědictví odmítnout. Soud zároveň dědice poučí, co se stane, jestliže dědictví skutečně odmítne. Uplynutím této měsíční lhůty již není možné dědictví odmítnout.

Jeden měsíc může být ale v některých případech poměrně krátká doba, proto existují výjimky, které mohou jednoměsíční lhůtu o něco prodloužit. Delší lhůtu pro odmítnutí bude mít dědic s trvalým bydlištěm v zahraničí. Takový dědic má možnost dědictví odmítnout do tří měsíců od vyrozumění od soudu. Další možnost prodloužení lhůty závisí na zvážení soudu. Soud může dědici lhůtu pro odmítnutí prodloužit, pokud pro takové prodloužení existují nějaké závažné důvody.

Příklad

Stanislav měl dědit po svém otci, nechtěl zdědit jeho velké dluhy, takže dědictví odmítl. Kromě dluhů vlastnil Stanislavův otec pouze starší motocykl a pár téměř bezcenných osobních věcí. Po smrti otce začal ovšem Stanislav motocykl využívat, jako by ho zdědil, aniž bylo dědictví dořešené, i přesto, že sám dědictví odmítl. Kvůli tomu, že motocykl užíval, nebylo odmítnutí dědictví platné a Stanislav se stal dědicem jak motocyklu, tak i otcových dluhů.

K odmítnutí dědictví se nepřihlíží, pokud se dědic chová tak, že to vypadá, jako by dědictví přijal. Odmítnutí dědictví pak není platné.

Vzdání se dědictví

Příklad

Sourozenci Petr a Pavel zdědili po mamince byt. Petr se rozhodl, že se své poloviny dědictví vzdá ve prospěch bratra Pavla, který nemá žádný byt a žil s maminkou, o niž se staral. Pavel ovšem s přijetím Petrovy poloviny dědictví nesouhlasil. Z toho důvodu nebylo vzdání se dědictví platné a každý ze sourozenců se stal majitelem poloviny bytu.

Poslední variantou, jak se dobrovolně nestát dědicem, je možnost se svého dědictví vzdát ve prospěch jiného dědice. Pokud se takového dědictví vzdá nepominutelný dědic, vzdává se tohoto práva i pro své potomky.

Vzdání se dědictví má ovšem jednu podmínku. Ten, kdo má po dědici dědictví nebo jeho část získat, musí s přijetím této části dědictví souhlasit. Pokud s přijetím tohoto dědictví nesouhlasí, vzdání se dědictví není platné.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.